

ANDERSSON

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 10. februarja 2011*

V zadevi C-30/10,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Linköpings tingsrätt (Švedska) z odločbo z dne 28. oktobra 2009, ki je prispela na Sodišče 19. januarja 2010, v postopku

Lotta Andersson

proti

Staten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping, Tillsynsmyndigheten,

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi K. Schiemann (poročevalec), predsednik senata, A. Prechal, sodnica, in E. Jarašiūnas, sodnik,

* Jezik postopka: švedščina.

generalni pravobranilec: Y. Bot,
sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Staten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping Tillsynsmyndigheten S. Granath, odvetnik,
- za švedsko vlado A. Falk in A. Engman, zastopnika,
- za špansko vlado M. Muñoz Pérez, zastopnik,
- za Evropsko komisijo J. Enegren, zastopnik,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 10(c) Direktive Sveta z dne 20. oktobra 1980 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca (80/987/EGS) (UL L 283, str. 23), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2002/74/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2002 (UL L 270, str. 10, v nadaljevanju: Direktiva 80/987).
- ² Ta predlog je bil vložen v okviru spora med L. Andersson in Staten genom Kronofogdemyndigheten i Jönköping, Tillsynsmyndigheten (organ za nadzor stečajnih postopkov) glede pravice L. Andersson do izplačila neporavnane terjatve iz delovnega razmerja pri podjetju, ki je šlo v stečaj in v katerem je bila L. Andersson ena od dveh delničarjev.

Pravni okvir

Ureditev Unije

Direktiva 80/987

- 3 Člen 1(1) Direktive 80/987 določa, da se ta direktiva uporablja za terjatve delavcev, ki izhajajo iz obstoječih pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, do delodajalcev, ki so plačilno nesposobni v smislu člena 2(1) te direktive.
- 4 Člen 10(c) Direktive 80/987 določa, da ta direktiva ne vpliva na možnost držav članic, da zavrnejo ali zmanjšajo odgovornost iz člena 3 navedene direktive ali obveznost jamstva iz člena 7 te direktive, če je bil delavec sam ali skupaj s svojimi bližnjimi sorodniki lastnik bistvenega deleža delodajalčevega podjetja ali obrata in je imel znaten vpliv na dejavnosti podjetja.

Direktiva 2008/94/ES

- 5 Ker je bila Direktiva 80/987 večkrat bistveno spremenjena, je bila zaradi jasnosti in racionalnosti kodificirana z Direktivo 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta

z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (Kodificirana različica) (UL L 283, str. 36).

6 V uvodni izjavi 7 Direktive 2008/94 je navedeno:

„Države članice lahko določijo omejitve glede odgovornosti jamstvenih ustanov, ki morajo biti v skladu s socialnim ciljem te direktive, in upoštevajo različne ravni terjatev.“

7 Člen 3 te direktive določa:

„Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo, da jamstvene ustanove, ob upoštevanju člena 4, jamčijo plačilo neporavnanih terjatev delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, ki vključujejo, kadar to zahteva nacionalna zakonodaja, odpravnino ob prenehanju delovnega razmerja.“

Terjatve, ki jih prevzamejo jamstvene ustanove, so neporavnane terjatve za plačila, vezane na obdobje pred in/ali, kot je ustrezno, po danem datumu, ki ga določijo države članice.“

8 Člen 7 navedene direktive določa:

„Za primer, ko delodajalec zavarovalnim ustanovam v okviru državnega sistema socialnega zavarovanja ne plačuje obveznih prispevkov, še preden postane plačilno nesposoben, države članice sprejmejo ukrepe, s katerimi zagotovijo, da to ne prizadene delavčeve upravičenosti do nadomestil pri teh zavarovalnih ustanovah do tiste mere, do katere so bili prispevki delavcev obračunani pri viru izplačevanja njegovih dohodkov.“

9 Člen 12 Direktive 2008/94 določa:

„Ta direktiva ne vpliva na možnost držav članic:

- (a) da sprejmejo ukrepe za preprečevanje zlorab;
- (b) da odklonijo ali zmanjšajo obveznosti iz člena 3 ali obvezno jamstvo iz člena 7, če se izkaže izpolnitev obveznosti neupravičena zaradi posebnih povezav med delavcem in delodajalcem ali zaradi njunih skupnih interesov, ki lahko vodijo do tajnega dogovora med njima;
- (c) zavrniti ali zmanjšati odgovornost iz člena 3 ali obveznost jamstva iz člena 7 v primerih, ko je bil delavec sam ali skupaj s svojimi bližnjimi sorodniki lastnik bistvenega deleža delodajalčevega podjetja ali obrata in je imel znaten vpliv na dejavnosti podjetja.“

Nacionalna ureditev

- ¹⁰ Člen 1(1) zakona o jamstvu za izplačilo plač (lönegarantilagen 1992:497, SFS 1992, št. 497) določa, da mora država plačati terjatve delavcev do delodajalcev, za katere je bila na Švedskem ali v drugi nordijski državi ugotovljena plačilna nesposobnost.
- ¹¹ Na podlagi člena 7(1) tega zakona jamstvo države ob stečaju velja za terjatve iz naslova plač in drugih prejemkov ter pokojnin, ki imajo prednostno pravico na podlagi člena 12 ali 13 zakona o prednostni pravici (förmånsrättslagen 1970:979, SFS 1970, št. 979).
- ¹² Na podlagi člena 7a zakona o jamstvu za izplačilo plač se izplačilo na podlagi navedenega jamstva vseeno ne nanaša na delavce, za katere velja člen 12, šesti odstavek, zakona o prednostni pravici.
- ¹³ V skladu s členom 12, prvi odstavek, zakona o prednostni pravici imajo splošno prednost terjatve iz naslova plač ali drugih prejemkov na podlagi zaposlitve delavca.
- ¹⁴ Člen 12, šesti odstavek, istega zakona določa, da če je dolžnik v stečaju podjetje, potem se delavcu, ki je bil – sam ali skupaj z bližnjimi sorodniki – v zadnjih šestih mesecih pred predlogom za začetek stečajnega postopka imetnik bistvenega deleža podjetja in je imel znaten vpliv na njegove dejavnosti, na podlagi tega člena ne prizna nikakršna prednost glede njegovih plač ali pokojnine.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 15 Nad družbo Linköpings Ridskola AB (v nadaljevanju: Linköpings Ridskola) je bil 23. decembra 2008 začet stečajni postopek. L. Andersson, tožeča stranka v glavni stvari, ki je v letih od 1996 do 2008 živel v zunajzakonski skupnosti z M. Anderssonom, je bila tako kot on lastnica 50 % delnic te družbe.
- 16 L. Andersson so bile delnice podarjene leta 2006 in je bila v družbi Linköpings Ridskola zaposlena od sredine devetdesetih let. Bila je namestnica v upravnem odboru družbe in je imela pooblastilo, da sama sklepa posle v imenu družbe, dokler se ni M. Andersson, edini polnopravni član upravnega odbora, 20. novembra 2008 odločil, da ji pooblastilo za sklepanje poslov odvzame.
- 17 Stečajni upravitelj je 12. januarja 2009 zavrnil pravico L. Andersson do jamstva za njene terjatve iz naslova plače na podlagi zakona o jamstvu za izplačilo plač, ker je bila v zadnjih šestih mesecih pred predlogom za začetek stečajnega postopka nad družbo imetnica bistvenega deleža navedene družbe in je imela znaten vpliv na njene dejavnosti, zato na podlagi člena 12, šesti odstavek, zakona o prednostni pravici ni mogla biti upravičena do prednosti iz tega člena 12.
- 18 L. Andersson je v tožbi pred Linköpings tingsrätt zahtevala izplačilo plače za december 2008, dela plače za januar 2009, nadomestila namesto odpovednega roka in odškodnine za neizrabljen letni dopust v skupnem znesku 138.240 SEK z zakonitiimi obrestmi. Zatrjevala je, da je upravičena do prednosti na podlagi člena 12 zakona o prednostni pravici in da se navedeni člen 12, šesti odstavek, za njen položaj ne uporablja, saj čeprav je res, da je bila imetnica bistvenega deleža družbe Linköpings

Ridskola, ob vložitvi predloga za začetek stečajnega postopka ni imela znatnega vpliva v družbi in je ni mogla voditi.

- ¹⁹ V teh okoliščinah je Linköpings tingsrätt prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je nacionalna določba, ki ne prizna prednostne pravice delavcu, če je bil – sam ali skupaj z bližnjimi sorodniki – v zadnjih šestih mesecih pred predlogom za začetek stečajnega postopka imetnik bistvenega deleža podjetja in je imel znaten vpliv na njegove dejavnosti, v skladu s členom 10(c) [...] Direktive 80/987 [...]?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- ²⁰ Najprej je treba ugotoviti, da se vprašanje za predhodno odločanje nanaša na razlago člena 10(c) Direktive 80/987, medtem ko je, kot so v pisnih stališčih pravilno opozorile tožena stranka v glavni stvari, španska vlada in Evropska komisija – ob upoštevanju dejstva, da se je stečajni postopek nad zadevno družbo začel 23. decembra 2008 – upoštevni predpis Unije za preučitev zadeve v glavni stvari Direktiva 2008/94, ki je začela veljati 17. novembra 2008. S to direktivo je bila kodificirana Direktiva 80/987 in v bistvu vsebuje enake določbe kot slednja. Tako člen 12(c) Direktive 2008/94 dobesedno ponavlja vsebino člena 10(c) Direktive 80/987.

- 21 Torej je treba vprašanje, ki ga je zastavilo predložitveno sodišče, preoblikovati tako, da se z njim sprašuje, ali je treba člen 12(c) Direktive 2008/94 razlagati tako, da nasprotuje določbi nacionalnega prava, ki za delavca izključuje jamstvo izplačila neporavnanih terjatev delavcev, če je bil – sam ali skupaj z bližnjimi sorodniki – v zadnjih šestih mesecih pred predlogom za začetek stečajnega postopka nad podjetjem imetnik bistvenega deleža zadevnega podjetja in je imel znaten vpliv na njegove dejavnosti.
- 22 V zvezi s tem je treba poudariti, da Direktiva 2008/94 v členu 3 določa obveznost plačila neporavnanih terjatev delavcev, medtem ko člen 12(c) te direktive državam članicam omogoča, da zavrnejo ali zmanjšajo to obveznost, če je bil delavec sam ali skupaj s svojimi bližnjimi sorodniki lastnik bistvenega deleža delodajalčevega podjetja ali obrata in je imel znaten vpliv na dejavnosti podjetja.
- 23 Člen 12(c) Direktive 2008/94 ne navaja nobenega obdobja, v katerem je treba dejansko imeti lastništvo bistvenega deleža zadevnega podjetja in znaten vpliv na njegove dejavnosti, da bi bila navedena obveznost plačila zavrnjena ali zmanjšana. Za opredelitev, ali ta določba nasprotuje določitvi šestmesečnega obdobja, kot je določeno z nacionalno zakonodajo iz postopka v glavni stvari, je treba preučiti sistematiko navedene določbe in cilje, ki jih uresničuje.
- 24 V zvezi s tem iz uvodne izjave 7 in člena 12, od (a) do (c), Direktive 2008/94 izhaja, da zakonodajalec ni želel poseči v možnost držav članic, da določijo omejitve glede odgovornosti jamstvenih ustanov v nekaterih primerih, vključno s tistimi, opisanimi v členu 12(c). Ta med drugim temelji na implicitni domnevi, da je lahko delavec, ki je bil hkrati imetnik bistvenega deleža zadevnega podjetja in je imel znaten vpliv na

njegove dejavnosti, že zaradi tega delno odgovoren za plačilno nesposobnost tega podjetja.

- ²⁵ Vendar je treba to možnost presoјati ob upoštevanju socialnovarstvenega cilja Direktive 2008/94, ki je v tem, da vsem delavcem v Evropski uniji jamči minimalno varstvo ob plačilni nesposobnosti delodajalca z izplačilom neporavnanih terjatev iz naslova pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerjih, ki se nanašajo na plačilo za določeno obdobje (glej v tem smislu sodbo z dne 11. septembra 2003 v zadevi Walcher, C-201/01, Recueil, str. I-8827, točka 38 in navedena sodna praksa).
- ²⁶ Poleg tega je Sodišče že razsodilo, da se z izvajanjem nacionalnega predpisa za preprečevanje zlorab ne sme posegati v polni učinek in enotno uporabo določb Unije v državah članicah (zgoraj navedena sodba Walcher, točka 37).
- ²⁷ Z nacionalno določbo, ki – kot v postopku v glavni stvari – omejuje kategorijo delavcev, ki niso upravičeni do jamstva za plačilo neporavnanih terjatev, na tiste, ki so bili imetniki bistvenega deleža zadevnega podjetja in so imeli znaten vpliv na njegove dejavnosti v obdobju šestih mesecev pred predlogom za začetek stečajnega postopka nad podjetjem, pa nista ogrožena ne cilj člena 12(c) Direktive 2008/94 ne njen socialnovarstveni cilj. V takih okoliščinah namreč ni mogoče izključiti možnosti, da je delavec, ki mu je jamstvo zavrnjeno, odgovoren za plačilno nesposobnost zadevnega podjetja.
- ²⁸ Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na zastavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 12(c) Direktive 2008/94 razlagati tako, da ne nasprotuje določbi nacionalnega prava, ki za delavca izključuje jamstvo izplačila neporavnanih terjatev delavcev,

ker je bil ta – sam ali skupaj z bližnjimi sorodniki – v zadnjih šestih mesecih pred predlogom za začetek stečajnega postopka nad podjetjem imetnik bistvenega deleža zadevnega podjetja in je imel znaten vpliv na njegove dejavnosti.

Stroški

- ²⁹ Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

Člen 12(c) Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (Kodificirana različica) je treba razlagati tako, da ne nasprotuje določbi nacionalnega prava, ki za delavca izključuje jamstvo izplačila neporavnanih terjatev delavcev, ker je bil ta – sam ali skupaj z bližnjimi sorodniki – v zadnjih šestih mesecih pred predlogom za začetek stečajnega postopka nad podjetjem imetnik bistvenega deleža zadevnega podjetja in je imel znaten vpliv na njegove dejavnosti.

Podpisi